

вищу урожайність, зокрема яблуні – 300–400, сливи – 180–220, смородини – 140– 160 ц/га. Очевидно, що основним напрямом підвищення конкурентоспроможності продукції садівництва є використання сучасних технологій вирощування, які забезпечують зростання продуктивності насаджень.

Підвищення конкурентоспроможності садівництва можна забезпечити також широким використанням у виробництві нових сортів плодових і ягідних культур. Селекція нових сортів направлена не лише на підвищення врожайності, а також на одержання плодів і ягід вищої якості: з кращим смаком, більш привабливим зовнішнім виглядом, більш тривалою лежкістю і кращою транспортабельністю. Висока якість садівницької продукції забезпечує більш високу ціну її реалізації та прибутковість виробництва.

Для забезпечення конкурентоспроможності продукції садівництва необхідно вивчати і враховувати конкретні вимоги покупців. Так останнім часом зріс попит на яблука зеленого кольору, тому зростає виробництво славнозвісного сорту 'Ренет Симиренка'. Зріс попит також на ягоди смородини, як високовітамінний продукт, в результаті чого зросли ціни їх реалізації на ринку.

Треба враховувати можливість зменшення витрат на виробництво продукції, що забезпечує зростання прибутковості, а значить і конкурентоспроможності. Так використання у виробництві сортів, стійких до парші, дозволяє скоротити кількість обробок фунгіцидами, що зменшує витрати на виробництво.

Таким чином, підвищення конкурентоспроможності продукції садівництва можна забезпечити широким використанням у виробництві інновацій – нових сортів плодових і ягідних культур і вдосконаленням технологій їх вирощування.

УДК 633.11:581.5(477)

Парфенюк С. М., аспірант

Дубовий В. І., доктор сільськогосподарських наук, професор
Житомирський національний агроєкологічний університет

МОРОЗОСТІЙКІСТЬ ОЗИМИХ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ОЦІНКИ В ПРИРОДНИХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

В окремі роки пошкодження посівів набуває катастрофічного характеру. Така ситуація вимагає пошуку нових або удосконалення існуючих способів оцінки морозо-, зимостійкості озимих зернових культур.

Проморожування рослин озимих зернових культур в камерах штучного клімату є енергозатратним і об'єм оцінки селекційного матеріалу обмеженим, в зв'язку із цим нами було поставлено за

мету запропонувати селекційній практиці енергоощадні способи оцінки морозостійкості рослин озимих зернових культур в природних екстремальних умовах.

Дослідження проводили в умовах Полісся (Житомирський національний агроекологічний університет, 2011–2016 рр.). Грунтові ванни довжиною 300 см, шириною 100 см і висотою 50 см, наповнені звичайним орним шаром ґрунту, розміщували на висоті 50 см над поверхнею землі, на відповідних підставках. У третій декаді вересня в них висівали сорти озимих зернових культур по 50 насінин у кожному рядку через 1,5 см із міжряддям 7 см.

Рослин підраховували після припинення вегетації (восени) і при її відновленні (весною).

Дослідження проводили з 44 сортами озимої пшениці, 38 – озимого тритикале, 5 – озимого жита.

На основі узагальнення температурних параметрів повітря в умовах Полісся України слід відмітити, що мінімальні температури повітря впродовж 12 днів сягали іноді мінус 25,0 °С і нижче, що і призвело до повної загибелі рослин озимої пшениці у спеціально створених природних екстремальних умовах (грунтові ванни).

Щодо динаміки перезимівлі озимих зернових культур слід відмітити, що серед сортів озимого тритикале виділилися два сорти ('Цекад 90' та 'Сірс 57'). Із з 38 сортів тритикале, що вивчалися, перезимували окремі рослини 11 сортів, а з 5 сортів жита перезимували рослини 4 сортів. Усі сорти озимої пшениці загинули.

В 2014–2016 рр. вивчали морозостійкість набору сортів пшениці озимої, озимого тритикале, озимого жита в поліетиленових циліндрах об'ємом 5 дм³, використовували дерново-опідзолений ґрунт. У кожний циліндр висівали по 25 рослин, всього вивчали 22 сорти. Посів провели в оптимальні строки для даної зони – 22.09.2014 р. Не дивлячись на те, що зерно було щуплим маса 1000 зерен якого становила 25–30 г, насіння цих колосків дали повноцінні сходи при висіві їх необмолоченим колоссям на вегетаційній площадці.

Вивчення методів екологічної оцінки за морозо- та зимостійкістю озимих зернових культур в умовах Полісся показало, що органічне поєднання створених провокаційних температурних фонів з польовими сприятиме ефективній оцінці та добору рослин, потомства яких можуть бути вихідним матеріалом у створенні нових морозо-, зимостійких сортів. В умовах кліматичних змін та економічної кризи запровадження таких методів оцінки дасть можливість суттєво покращити результативність екологічної селекції.